

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ПРОГРАМА

співбесіди зі спеціальності 014 «Середня освіта. Історія» ОС Бакалавр,

зі спеціальності 014 «Середня освіта. Історія» ОС Магістр

**(для студентів, що подають документи для переведення та поновлення, які вступають
для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання)**

Затверджено:

на засіданні Вченої ради МДУ
протокол № 11 від 10 травня 2022 р.

Київ, 2022

Програма співбесіди зі спеціальності 014 «Середня освіта. Історія» ОС Бакалавр, зі спеціальності 014 «Середня освіта. Історія» ОС Магістр (для студентів, що подають документи для переведення та поновлення, які вступають для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання). Київ : МДУ, 2022. 12 с.

Укладачі: Романцов В. М., д.і.н., професор, завідувач кафедри історії та археології,
Арабаджи С. С., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології,
Волоніць В. С., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології,
Коробка В. М., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології,
Коробка Ю. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології,
Новікова С. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології,
Шипік Н. Ф., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології.

Рецензенти:

Балабанов К. В., д.політ.н., професор кафедри ПМВ
Сабадаш Ю.С., доктор культурології, професор кафедри культурології.

Програма затверджена на засіданні кафедри історії та археології

Протокол № 8 від 15 лютого 2022 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Блок питань для студентів, що переводяться або поновлюються, які вступають для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання на II-III курс спеціальності 014 «Середня освіта. Історія» ОС Бакалавр.....	5
Блок питань для студентів, що переводяться або поновлюються на IV курс спеціальності 014 «Середня освіта. Історія» ОС Бакалавр.....	7
Блок питань для студентів, що переводяться або поновлюються на спеціальність 014 «Середня освіта. Історія» ОС «Магістр».....	9
Критерії оцінювання відповідей.....	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Переведення, поновлення здобувачів на 2-4 курси та ОС «Магістр» зі спеціальності 014 «Середня освіта. Історія» відбувається за індивідуальною усною співбесідою із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо. Під час співбесіди ставиться три запитання.

В програму співбесіди для студентів, що переводяться або поновлюються на II - III курс спеціальності 014 «Середня освіта. Історія», включено питання з курсів «Давня та середньовічна історія України», «Історія українського суспільства нового часу», «Історія стародавньої Греції та Риму», «Історія середніх віків та раннього нового часу», які є нормативними дисциплінами циклів професійної підготовки.

В програму співбесіди для студентів, що переводяться або поновлюються на IV курс спеціальності 014 «Середня освіта. Історія», включено питання з курсів «Новітня історія України», «Соціальна історія країн Європи та Північної Америки нового часу», які є нормативними дисциплінами циклів професійної підготовки.

В програму співбесіди для студентів, що переводяться або поновлюються на ОС «Магістр», включено питання з курсів «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки».

**БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЩО ПЕРЕВОДЯТЬСЯ АБО ПОНОВЛЮЮТЬСЯ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПАРАЛЕЛЬНОГО
НАВЧАННЯ НА II-III КУРС СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА. ІСТОРІЯ»
ОС «БАКАЛАВР»**

1. Пам'ятки трипільської культури на території України.
2. Загальна характеристика раннього залізного віку України. Скіфи.
3. Давньогрецькі міста-держави на території Північного Причорномор'я та Криму.
4. Давні східні слов'яни.
5. Утворення держави Київська Русь. Характеристика Київської держави.
6. Хрещення Русі.
7. Володимир Святий: історичний портрет.
8. Володимир Мономах.
9. Політична роздробленість Русі.
10. Монгольська навала.
11. Галицько-Волинська держава у XIII – першій половині XIV ст.
12. Данило Галицький: історичний портрет.
13. Становлення українського козацтва (XV-XVI ст.).
14. Проблема заснування Запорозької Січі.
15. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.: причини, етапи та наслідки.
16. Б.Хмельницький – засновник Української козацької держави.
17. Постаті гетьманів І.Мазепи П.Орлика в українській історії.
18. Кирило-Мефодіївське товариство.
19. Громади в українському національному русі другої половини XIX ст.
20. Т.Шевченко і українське національне відродження.
21. М. Грушевський – видатний український вчений, громадсько-політичний та державний діяч.
22. Західноукраїнські землі під владою Австро-Угорської монархії у XIX – на початку XX ст. Руська трійця, народовці та москвофіли. Просвіти.
23. Афіньська демократія.
24. Спартанська олігархічна держава.
25. Греко-персидські війни.
26. Імперія Александра Македонського та її розпад.
27. Елліністичні держави
28. Стародавній Рим: періодизація, політичний та суспільно-економічний розвиток.
29. Становлення Римської республіки та її устрій.
30. Завоювання Римом Італії.
31. Юлій Цезар: історичний портрет.
32. Криза Римської республіки.
33. Принципат Августа.
34. Візантійська імперія 5-9 ст.
35. Виникнення феодалізму в Західній Європі. Його характеристика.
36. Католицька церква в Західній Європі у середні віки.
37. Реформація та Контрреформація в країнах Західної Європи.
38. Хрестові походи.
39. Турецькі завоювання XV – XVI ст. Створення Османської імперії.
40. Утворення Московської держави (XIV – XVI ст.).

Список рекомендованої літератури

1. Гончарук П. С. Г 65 Історія України з найдавніших часів до початку XX століття. Навч. пос. 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.

2. Балух В. Історія античної цивілізації. В 3-х томах. Т 1. Стародавня Греція. К., 2016. 656 с.
3. Балух В. Історія античної цивілізації. В 3-х томах. Т 2. Стародавній Рим. К., 2016. 670 с.
4. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. – Т. 1. Раннє Середньовіччя: курс лекцій. – Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2009. – 496 с.
5. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. – Т. 2. . Високе і пізнє Середньовіччя: курс лекцій. – Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2010. – 616 с.
6. Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М. *Medium aevum*; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л. В. Войтовича. – Львів: Тріада Плюс, 2010. – 502 с.
7. Герст Дж. Найкоротша історія Європи. К., 2021. 232 с.
8. Історія Стародавнього Риму : підручник. для студ. спец. 014.03 Середня освіта (Історія) / О. М. Петrenchко ; ДДПУ ім. І. Франка. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. – 576 с.
9. Литвин В.М. Історія України (у 3-х томах). - Т.1. З найдавніших часів до кінця XVIII ст. - К.: Видав. дім. «Альтернативи», 2003.
10. Плохій С. Брама Європи / Сергій Плохій ; пер. з англ. Романа Клочка. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 496 с.
11. Стрижак В. М., Мітягін В. Ю. УСЕ. Всесвітня історія: Навчально-довідковий посібник. К., 2007. 672 с.
12. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України.- К.: Критика, 2009. – 584 с.

**БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЩО ПЕРЕВОДЯТЬСЯ АБО ПОНОВЛЮЮТЬСЯ
НА ІV КУРС СПЕЦІАЛЬНОСТІ 032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ ОС «БАКАЛАВР»**

1. Українська революція 1917-1921 рр. Завдання, характеристика основних періодів та наслідки.
2. Українська Народна Республіка листопад 1917 – квітень 1918 рр.
3. Українська держава гетьмана П. Скоропадського.
4. Західноукраїнська народна республікаю.
5. Постаті С. Петлюри, П. Скоропадського, Н. Махна.
6. «Розстріляне відродження».
7. Сталінський тоталітарний режим в Україні (кінець 20-х – 30-і рр. ХХ ст.).
8. Голодомор 1932-1933 рр.
9. Пакт Молотова-Ріббентропа - змова сталінського та гітлерівського режимів.
10. Україна в агресивних планах радянського та нацистського диктаторів на початку Другої світової війни.
11. Початок німецько-радянської війни: нищення України.
12. Політична діяльність ОУН (Б) та ОУН (М) в 1943-1945 рр.
13. Боротьба УПА в Україні в роки Другої світової війни.
14. Наступальні операції РСЧА. Вигнання з території України нацистських окупантів у 1943-1944 рр.
15. Наслідки Другої світової війни для України.
16. Суверенізація УРСР. Народження незалежної Української держави (1990-1991 рр.).
17. Становлення незалежної Української держави, її внутрішня та зовнішня політика (1992 – 2021 рр.)
18. Революція гідності.
19. Російсько-українська війна (2014-2021 рр.).
20. Революція в Англії 1640 – 1660-і рр.: передумови, основні етапи, історичне значення.
21. «Славна» революція.
22. Промисловий переворот в Англії у 18 ст.
23. Французький абсолютизм 17 ст.
24. Криза французького абсолютизму у 18 ст.
25. Просвітництво.
26. Велика Французька революція: передумови, основні етапи, історичне значення.
27. Війна за незалежність англійських колоній в Північній Америці. Створення США.
28. Наполеонівські війни.
29. Віденський конгрес 1814-1815 рр.
30. Чартистський рух в Англії.
31. Революція 1848-1849 рр. у Фрванції.
32. Революція 1848-1849 рр. в Австрійській імперії.
33. Створення Германської імперії.
34. Об'єднання Італії.
35. Аболіціонізм у США.
36. Громадянська війна у США.
37. Суспільна модернізація другої пол. 19 ст. у США.
38. Перша світова війна: причини, основні періоди, наслідки.

Список рекомендованої літератури

1. Аркуша О. Г., Кондратюк К. К., Мудрий М. М., Сухий О.М. Час народів. Історія України XIX століття: Навчальний посібник / За заг. ред. М. М. Мудрого. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. - 408 с.: іл.
2. Баран З.А. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст.) / З.А.Баран, С.П.Качараба, Р.Б.Сіромський, Б.П.Чума: навчальний посібник. – К.: Знання, 2015. – 533 с.
3. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник / В.Ф.Верстюк, О.М. Дзюба, В.Ф.Репринцев. – Вид. друге, доповнене, доопрацьоване. – К.: Наук. думка, 2005. – 718 с.
4. Герст Дж. Найкоротша історія Європи. К., 2021. 232 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX – XX ст. – Навч. Науково-популярне видання. – К.: Преса України, 2019. – 656 с.
6. Довідник з історії України / І.З.Підкова, Р.М.Шуст. - К.: Генеза, 2002. – 1136 с.
7. Донік О.М. Україна в складі двох імперій (Остання чверть XVIII – перша половина XIX ст.). – К.: Кріон, 2011. – 248 с.
8. Донік О.М. Україна у переддень та в добу ліберальних реформ 1860 – 1870-х років. – К.: Кріон, 2012. – 240 с.
9. Стрижак В. М., Мітягін В. Ю. УСЕ. Всесвітня історія: Навчально-довідковий посібник. К., 2007. 672 с.

БЛОК ПИТАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЩО ПЕРЕВОДЯТЬСЯ АБО ПОНОВЛЮЮТЬСЯ НА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА. ІСТОРІЯ» ОС «МАГІСТР»

1. Концепція історичної освіти в Україні, Державний стандарт. Державна програма з історії для загальноосвітніх шкіл.
2. Мета, завдання, зміст та структура курсів історії у загальноосвітній школі.
3. Сутність і структура уроку історії. Функції уроків історії.
4. Типи, форми, види уроків історії.
5. Підготовка вчителя до уроку історії. Функції підготовки до уроку.
6. Планування викладання історії у школі (види планування). Календарно-тематичне планування уроків історії. Поурочне планування з історії.
7. Учитель історії: основні вимоги.
8. Загальна характеристика та завдання позаурочної роботи з історії. Форми та види, система методів та прийомів позаурочної роботи з історії. Кабінет історії у школі.
9. Підручник з історії та його роль у роботі школяра. Учбово-методичний комплекс з історії для школяра й способи його використання.
10. Структура історичного матеріалу й способи його вивчення.
11. Методи, прийоми викладання історії та їх класифікації.
12. Пасивні, активні та інтерактивні методи викладання історії.
13. Прийоми та методи використання наочності у викладанні історії в школі.
14. Прийоми та методи використання ТЗН у викладанні історії в школі.
15. Інноваційні технології у сучасному викладанні історії в школі.
16. Практичні заняття з історії в школі.
17. Проаналізувати критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з історії.
Обґрунтувати діагностику успішності навчання та рейтингову оцінку знань учнів з історії.
18. Обґрунтувати диференціацію та індивідуалізацію навчання. Проаналізувати особистісно-орієнтоване навчання на заняттях з історії.
19. Навчання школярів аналізу історичної події.
20. Тематичне планування уроків історії (на прикладі великої теми одного будь-якого курсу).
21. Навчання школярів прийомам роботи з історичними документами.

Список рекомендованої літератури

1. Баханов К. Організація особистісно-орієнтованого навчання. Порадник молодого вчителя історії / К. Баханов. – Х.: Вид. група "Основа", 2008. – 159 с.
2. Баханов К. Традиції та інновації у навчання історії в школі. Дидактичний словник-довідник / К.Баханов. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – 108 с.
3. Баханов К. Інноваційні системи, технології та модель навчання історії в школі / К. Баханов. – Запоріжжя: Просвіта, 2000. – 328 с.
4. Біла С. Методика викладання історії в середній школі. Навчальний посібник / С. Біла, Л. Тимошенко. – Дрогобич, 2001. – 84 с.
5. Біла С.Я. Методи навчання історії в школі: Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності "Історія": [для студ. вищ. навч. закл.] / Світлана Ярославівна Біла. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2009. – 492 с
6. Дубінський В.А. Методика викладання історії в школі: навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів історичного факультету. 2-е вид., виправлене і доповнене. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 86 с.
7. Горохівський П. І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання / П.І. Горохівський. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 284 с.

8. Кожем'яка О. Л. Роль шкільного методоб'єднання в роботі навчального закладу. Методичні та практичні поради / О. Л. Кожем'яка. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 158 с.
9. Курилів В. І. Методика викладання історії: Навч. посібник.— Х.; Торонто: ТОВ Вид-во «Ранок», 2008. — 256 с.
10. Левітас Ф. Л. Методика викладання історії. Посібник учителя / Ф. Л. Левітас, О. О. Салата. –Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 112 с.
11. Левітас Ф. Л. Методика викладання історії. Практикум для вчителя / Ф. Л. Левітас, О. О. Салата. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 96 с.
12. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії / О.П.Мокрогуз. – Х.: Вид. група "Основа": "Тріада+", 2007. – 192 с.
13. Нетрадиційні уроки. Історія. / Укладач Нечволод Л. І. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 192 с.
14. Нові підходи до історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства: навч. посіб. для студ. ВНЗ. / Баханов К. О., Баханова С. С., Більченко Є. В., Венгерська В. О., Вербицька П. В., Кендзьор П. І., Костюк І. А., Терно С. О / за заг. ред. Баханова К. О. – Л.: ЗУКЦ, 2012. – 164 с.
15. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник /О. І. Пометун Л. Пироженко / За ред. Пометун О. І. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 192 с.
16. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О. І. Пометун, Г. О. Фрейман. – К.: Генеза, 2006. – 328 с.
17. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник / Г.Г. Яковенко. – Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. – 324 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання вступного випробування здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Мінімальна кількість балів – 0. Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 100.

Відповідь студента зараховується в наступних випадках:

- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки.
- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки.
- Частина питань розкрито не в повному обсязі, зроблені незначні помилки.

За результатами співбесіди відповідь студента не зараховується, якщо більша частина теоретичних питань не була висвітлена або всі питання повністю не розкриті.

«незараховано»	0 – 99	0 – 99	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«зараховано»	100 – 139	100-109	Вступник здатний до часткового відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
		110-119	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять,
		120-129	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, може сформулювати правила, визначення, поняття. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена.
		130-139	Вступник відтворює навчальний матеріал, може сформулювати правила, визначення, поняття. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
	140 – 179	140-149	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
		150-159	Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами,
		160-169	Вступник достатньо володіє вивченим матеріалом, може робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності.
		170-179	Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати

			інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
	180 – 200	180-189	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
		190-194	Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
		195-200	Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.